

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-III Supplementary Examination: March/April-2023

Education (Optional) Paper-IV

EDUO4: Education in Pre-Independence India

Day and Date: Wednesday, 12/07/2023

Total Marks: 60

Time: 10.00 AM To 12.00 PM

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 Beginning of education in Buddhist period was done ritually
a) Upanayan b) Nikah c) Pabjja d) Qurankhani
- 2 During the Buddhist period was the medium of education.
a) Pali b) Urdu c) Sanskrit d) Kannada
- 3 -----Life lessons were given by Gautama Buddha.
a) Abhang b) Ayat c) Aryasatya d) Bible
- 4 An institution of learning in Buddhism is
a) Gurukul b) Madarasa c) Mathematics d) Union
- 5 The principle enunciated by Gautama Buddha is----
a) The whole world is full of happiness. b) This whole world is full of suffering.
c) The whole world is full of love. d) The whole world is full of kindness.
- 6 -----religion does not believe in reincarnation.
a) Islam b) Hinduism c) Buddhism d) a and c
- 7 Islam Education Center Siyalkot teaches ----- subjects.
a) Mathematics and Astrology b) Astrology and Economics
c) Law and Philosophy d) Mathematics and Geography
- 8 Under Muslim rule a teacher would be known as----
a) Guru b) Maulvi c) Teacher d) Acharya
- 9 In Akbar's court there was a famous singer named -----.
a) Nagasen b) Tansen c) Bhimsen d) Anarkali
- 10 It used to take ----- time to complete the course in Madrasas.
a) 8 to 10 years b) 10 to 12 years c) 12 to 14 years d) 14 to 16 years
- 11 The Public Education Consultative Committee established a Sanskrit College at -----.
a) Kolkata b) Agra c) Delhi d) All of the above
- 12 Downward filtration theory of education was propounded by ----
a) Raja Rammohan Roy b) Mahatma Phule c) Lord Bentick d) Lord Macaulay

- 13 According to Wood's order letter, it was suggested that a university should be established at-----.
- a) Kolkata b) Mumbai c) Madras d) All of the above
- 14 "Indians should be educated in English language and effective efforts should be made by the government". It was suggested by ----
- a) Lord Macaulay b) Charles Wood c) Lord Bentick d) H. T Princep
- 15 Grants were sanctioned under Section----- of the Charter Act for the propagation of Western education and science among Indians.
- a) 41 b) 42 c) 43 d) 44

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

- 1 Characteristics of Buddhist period.
- 2 Teaching Methods in Buddhist education period.
- 3 Curriculum in Muslim Education Period.
- 4 Thoughts of Mahitbhasha Nishth group.

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

- 1 Write merits of education in Buddhist period.
- 2 Explain characteristics of Muslim education system.
- 3 Evaluate Macaulay's Downword Filtration theory.
- 4 Explain the educational grant system in Woods Dispatch .

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

- 1 Explain relation between teacher -student in buddhist period.
- 2 Explain educational objectives in Muslim period.

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 बौद्ध कालखंडात शिक्षणाची सुरुवात विधीने होत असे.
अ) उपनयन ब) निकाह क) पबजा ड) कुरानखाणी
- 2 बौद्ध कालखंडात हे शिक्षणाचे माध्यम होते.
अ) पाली ब) उर्दू क) संस्कृत ड) कन्नड
- 3 गौतम बुद्धांनी द्वारे जीवनविषयक शिकवण दिली.
अ)अभंग ब) आयत क)आर्यसत्ये ड) बायबल
- 4 बौद्ध धर्मातील शिक्षणाची संस्था म्हणजे---- होय.
अ) गुरुकुल ब) मदरसा क)मठ ड) संघ
- 5 गौतम बुद्धाने प्रतिपादित केलेले मूलतत्त्व म्हणजे----
अ)संपूर्ण जगात आनंदाने भरलेले आहे. ब) हे संपूर्ण जग दुःखाने भरलेले आहे.
क)संपूर्ण जग प्रेमाने भरलेले आहे. ड)संपूर्ण जग दयाळूपणा आणि भरलेले आहे.

- 6 पुनर्जन्मावर----- धर्मात विश्वास ठेवला जात नाही.
अ) इस्लाम ब)हिंदू क)बौद्ध ड) अ आणि क
- 7 सियालकोट या इस्लाम शिक्षण केंद्रात----- विषय शिकवले जात असत .
अ) गणित व ज्योतिष शास्त्र ब)ज्योतिष शास्त्र व अर्थशास्त्र क) कायदा व तत्वज्ञान ड) गणित व भूगोल
- 8 मुस्लिम राजवटीत शिक्षकाला----- या नावाने ओळखले जाईल
अ) गुरु ब)मौलवी क)शिक्षक ड) आचार्य
- 9 अकबराच्या दरबारात----- नावाचा प्रसिद्ध गायक होता.
अ)नागसेन ब)तानसेन क)भीमसेन ड) अनारकली
- 10 मदरशांमधील अभ्यासक्रम पूर्ण करण्यासाठी----- कालावधी लागत असे.
अ)8 ते 10 वर्ष ब) 10 ते 12 वर्ष क)12 ते 14वर्ष ड) 14 ते 16 वर्ष
- 11 लोकशिक्षण सल्लागार समितीने----- येथे संस्कृत महाविद्यालयाची स्थापना केली.
अ)कोलकत्ता ब)आग्रा क)दिल्ली ड) वरील सर्व
- 12 शिक्षणाचा झिरपता सिद्धांत---- यांनी मांडला
अ) राजा राममोहन रॉय ब)महात्मा फुले क)लॉर्ड बेंटिक ड) लॉर्ड मेकाले
- 13 वूडच्या आदेश पत्रानुसार----- येथे विश्वविद्यालयाची स्थापना करण्यात यावी असे सुचविले होते.
अ) कोलकत्ता ब) मुंबई क)मद्रास ड) वरील सर्व
- 14 ‘भारतीय लोकांना इंग्रजी भाषेत विद्वान बनवले पाहिजे आणि त्यासाठी सरकारने प्रभावी प्रयत्न करावेत’. असे----
यांनी सुचविले
अ)लॉर्ड मेकाले ब) चार्ल्स वूड क)लॉर्ड बेंटिक ड) एच. टी प्रिन्सेप
- 15 भारतीयांमध्ये पाश्चिमात्य वाडमय आणि विज्ञानाचा प्रसार करण्यासाठी चार्टर अॅक्ट मधील कलम----- नुसार
अनुदान मंजूर केले होते.
अ) 41 ब) 42 क)43 ड) 44

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 बौद्ध कालखंडातील वैशिष्ट्ये
- 2 बौद्ध धर्मीय शिक्षणाची अध्यापन पद्धती
- 3 इस्लामिक खंडातील शिक्षणाचा अभ्यासक्रम
- 4 माहितभाषानिष्ठ गटाचे विचार

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 बौद्ध काळातील शिक्षणाचे गुण लिहा.
- 2 मुस्लिम शिक्षण पद्धतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- 3 मेकालेच्या ‘ शिक्षणाच्या झिरपता सिद्धांताचे ’ मूल्यमापन करा.
- 4 वूडच्या खलित्यातील शिक्षणविषयक अनुदान प्रणाली स्पष्ट करा

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 बौद्ध कालखंडातील गुरु शिष्य संबंध स्पष्ट करा .
- 2 इस्लामिक कालखंडातील शिक्षणाची ध्येये स्पष्ट करा.

Model Answer Paper

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 बौद्ध कालखंडात शिक्षणाची सुरुवात विधीने होत असे.

अ) उपनयन ब) निकाह क) पबजा ड) कुरानखाणी

Option 3

2 बौद्ध कालखंडात हे शिक्षणाचे माध्यम होते.

अ) पाली ब) उर्दू क) संस्कृत ड) कन्नड

Option 1

3 गौतम बुद्धांनी द्वारे जीवनविषयक शिकवण दिली.

अ) अभंग ब) आयत क) आर्यसत्ये ड) बायबल

Option 3

4 बौद्ध धर्मातील शिक्षणाची संस्था म्हणजे---- होय.

अ) गुरुकुल ब) मदरसा क) मठ ड) संघ

Option 4

5 गौतम बुद्धाने प्रतिपादित केलेले मूलतत्त्व म्हणजे----

अ) संपूर्ण जगात आनंदाने भरलेले आहे. ब) हे संपूर्ण जग दुःखाने भरलेले आहे.

क) संपूर्ण जग प्रेमाने भरलेले आहे. ड) संपूर्ण जग दयाळूपणा आणि भरलेले आहे.

Option 2

6 पुनर्जन्मावर----- धर्मात विश्वास ठेवला जात नाही.

अ) इस्लाम ब) हिंदू क) बौद्ध ड) अ आणि क

Option 4

7 सियालकोट या इस्लाम शिक्षण केंद्रात----- विषय शिकवले जात असत .

अ) गणित व ज्योतिष शास्त्र ब) ज्योतिष शास्त्र व अर्थशास्त्र क) कायदा व तत्वज्ञान ड) गणित व भूगोल

Option 1

8 मुस्लिम राजवटीत शिक्षकाला----- या नावाने ओळखले जाईल

अ) गुरु ब) मौलवी क) शिक्षक ड) आचार्य

Option 2

9 अकबराच्या दरबारात----- नावाचा प्रसिद्ध गायक होता.

अ) नागसेन ब) तानसेन क) भीमसेन ड) अनारकली

Option 2

10 मदरशांमधील अभ्यासक्रम पूर्ण करण्यासाठी----- कालावधी लागत असे.

अ) 8 ते 10 वर्षे ब) 10 ते 12 वर्षे क) 12 ते 14 वर्षे ड) 14 ते 16 वर्षे

Option 2

11 लोकशिक्षण सल्लागार समितीने----- येथे संस्कृत महाविद्यालयची स्थापना केली.

अ) कोलकत्ता ब) आग्रा क) दिल्ली ड) वरील सर्व

Option 4

12 शिक्षणाचा झिरपता सिद्धांत---- यांनी मांडला

अ) राजा राममोहन रॉय ब) महात्मा फुले क) लॉर्ड बेंटिक ड) लॉर्ड मेकाले

Option 4

13 वूडच्या आदेश पत्रानुसार----- येथे विश्वविद्यालयाची स्थापना करण्यात यावी असे सुचविले होते.

अ) कोलकत्ता ब) मुंबई क) मद्रास ड) वरील सर्व

Option 4

14 'भारतीय लोकांना इंग्रजी भाषेत विद्वान बनवले पाहिजे आणि त्यासाठी सरकारने प्रभावी प्रयत्न करावेत'. असे---- यांनी सुचविले

अ) लॉर्ड मेकाले ब) चार्ल्स वूड क) लॉर्ड बेटिक ड) एच. टी प्रिन्सेप

Option 3

15 भारतीयांमध्ये पाश्चिमात्य वाडमय आणि विज्ञानाचा प्रसार करण्यासाठी चार्टर अॅक्ट मधील कलम----- नुसार अनुदान मंजूर केले होते.

अ) 41 ब) 42 क) 43 ड) 44

Option 3

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 बौद्ध कालखंडातील वैशिष्ट्ये

Ans:

2 बौद्ध धर्मीय शिक्षणाची अध्यापन पद्धती

Ans:

3 इस्लामिक खंडातील शिक्षणाचा अभ्यासक्रम

Ans:

4 माहितभाषानिष्ठ गटाचे विचार

Ans:

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 बौद्ध काळातील शिक्षणाचे गुण लिहा.

Ans:

2 मुस्लिम शिक्षण पद्धतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Ans:

3 मेकालेच्या 'शिक्षणाच्या झिरपता सिद्धांताचे' मूल्यमापन करा.

Ans:

4 वूडच्या खलित्यातील शिक्षणविषयक अनुदान प्रणाली स्पष्ट करा

Ans:

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 बौद्ध कालखंडातील गुरु शिष्य संबंध स्पष्ट करा .

Ans:

2 इस्लामिक कालखंडातील शिक्षणाची ध्येये स्पष्ट करा.

Ans:
